

*R. Bos,
Voorzitter PvdA-afdeling Goeree-Overflakkee*

Middelharnis, 4 augustus 2023

Provincie Zuid-Holland,
Postbus 90602,
2509 LP Den Haag

Betreft: beleidskader ov HWGO

Geachte heer, mevrouw,

In deze brief geeft de PvdA afdeling Goeree-Overflakkee haar reactie op de uitgangspunten uit het concept beleidskader aanbesteding (OV) Hoekse Waard en Goeree Overflakkee 2025 – 2035. In het concept beleidskader (hierna te noemen beleidskader) is voorzien in een eenmalige verlenging met 5 jaar. Dat brengt de maximale looptijd op 2040.

Inleiding

In deze reactie vragen we om aanscherping van het beleidskader voor Goeree-Overflakkee (GO). In deze reactie verzoeken we tevens de open normen voor “kleine”/”overige” kernen (p. 17 en p. 24) te definiëren en hetzelfde te doen voor de “weinig reizigers” (p. 17). Verder gaan we in op de positie van de werknemers en de OV-ambitie.

Thans maakt tussen 10% tot 12% van de inwoners gebruik van het openbaar vervoer (OV). De inzet in het beleidskader is om dat zo te houden en in financiële zin de bijdrage van de Provincie te behouden op de huidige 13,0 mln. euro per jaar. Om duurzamer te leven en de klimaatverandering tenminste te stabiliseren is meer nodig en daar past in onze ogen meer ambitie bij en meer geld bij. Dat laatste kan ook uit andere potjes komen om het platteland vitaal en duurzaam te maken en te houden.

Hierna geven we puntsgewijs onze inbreng.

Inbreng PvdA afdeling, Goeree-Overflakkee

Verbeteren brede toegankelijkheid

Op pagina 3 van het beleidskader is opgenomen dat het openbaar vervoer (hierna af te korten als OV) moet worden verbeterd om breder toegankelijk te zijn dan thans. Daartoe behoeft ook de haltestructuur verbetering.

Verder is op p.8 opgenomen dat “de bediening van de kleine kernen nu niet voldoende is om de basisbereikbaarheid van het hele concessiegebied te borgen.” Om op p.9 te vervolgen met het doel “borgen basisbereikbaarheid” waarbij “de kleine kernen één van de specifieke aandachtspunten zijn.”

Deze beleidsuitgangspunten zijn voor Goeree-Overflakkee (p. 14 en volgende) onvoldoende vertaald. In vergelijking met de Hoekse Waard wordt Goeree-Overflakkee mager bediend. Feitelijk blijft de huidige situatie gehandhaafd met een R-netlijn voor de kernen op de route naar Rotterdam zowel via de oost- als westzijde. De kernen niet aan deze route opgeteld bijna 8.200 inwoners (of 14% van de inwoners van GO) kunnen niet rekenen op vaste lijndiensten naar een knooppunt waar ze kunnen overstappen op de bus naar Rotterdam, of een andere bestemming voor werk, studie, ziekenhuis etc. Voor ons echt onacceptabel.

Kernen in de Hoekse Waard vanaf 1.725 inwoners kunnen rekenen op de (streek-)bus (zie tabel op p.24). Kernen op Goeree Overflakkee die kleiner zijn dan 2.700 inwoners zijn door de Provincie aangewezen op een buurtbus, of OV-op-maat. Dit is een vreemd en onrechtvaardig onderscheid tussen twee grensregio's waar geen inhoudelijke argumenten voor gegeven worden.

We kijken daarbij naar het gebruik van de huidige buurtbus tussen Ooltgensplaat via Den Bommel-Stad aan het Haringvliet naar Middelharnis. Deze buurtbus is met veel ups en downs¹ gestart in 2023, dus het vertrouwen dat deze rijdt is mager. En deze buurtbus rijdt niet in de avond. Desondanks maken 1.200 reizigers per maand gebruik van de buurtbus. Kortom, we zouden het reizigers aantal van het OV in de Hoekse Waard in kernen vanaf 2.700 inwoners graag gelegd zien naast het gebruik van het OV door dit type kernen op Goeree-Overflakkee, zodat een op feiten gebaseerde afweging wordt gemaakt voor het streekvervoer.

¹ De ups en downs zijn toe te schrijven aan het slechte materieel dat bij de start beschikbaar is gesteld alsook de matige ondersteuning bij de introductie. De PvdA wil vooral gezegd hebben dat het niet ligt aan de vrijwilligers, waarvan de jongste 67 jaar is. Zij zetten zich met hart en ziel in om de buurtbus operationeel te houden. De animo om vrijwilliger te worden is beperkt. Immers, je moet tijd hebben (is zo bij pensionering) en je moet het willen om als een “gewoon” werknemer ingeroosterd te worden alsook vakantie te vragen.

Daar komt bij dat de gemeente Goeree-Overflakkee op basis van een woonbehoefte onderzoek (zie bijlage I) haar bouwambitie nader gaat bepalen en verhogen. Kernelement hierin is het versterken van de kernen met een inwoneraantal kleiner dan 3.000. Wil dit echt gaan slagen dan is er naast een school, een gemeenschapshuis goed openbaar vervoer nodig. Het lijkt erop dat de bouwambities niet meegenomen zijn voor deze planperiode. Dat is vreemd omdat een concessie van 10-15 jaar dit noodzakelijk maakt.

De gemeente Goeree-Overflakkee zet fors in op behoud van haar jongvolwassen inwoners. De beroepscampus in Sommelsdijk met een volwaardige mbo-opleiding is daarvan het meeste recente voorbeeld. Echter, een goed OV naar Rotterdam om hogeschool, of universiteit te bereiken draagt bij dat jongeren kiezen om tijdens de studie te blijven wonen op Goeree-Overflakkee. De kans dat zij na hun studie dan op Goeree-Overflakkee (GO) blijven wonen neemt daardoor toe. En dat is cruciaal om Goeree-Overflakkee vitaal te houden.

Mogelijk heeft het bestuur van de gemeente Goeree-Overflakkee (GO) in het administratieve proces rond deze beleidsuitgangspunten niet tijdig de bovenstaande aspecten en de uitwerking daarvan aan de provincie overlegd. Immers, op p. 15 zien wij geen specifieke wensen van de gemeente GO opgenomen. Onze gemeenteraadsfractie heeft de wethouder inmiddels daarover vragen gesteld. Dat neemt niet weg dat via een raadsbrede sessie op 30 maart 2023 de Provincie uitvoerig door de gemeenteraad van GO is meegenomen in de ontwikkelingen die er spelen en hoe dat vertaald moet worden naar een beleidskader OV.

Samenvattend verzoeken wij tot bijstelling van de uitwerking van de beleidsuitgangspunten onder de noemer brede toegankelijkheid. Voor ons bestaat de bijstelling tenminste uit het inpassen van een streekbuslijn van Ooltgensplaat via Den Bommel, Stad aan het Haringvliet, Middelharnis, Dirksland naar Herkingen-Haven. En dat bij deze inpassing de voorgenomen groei van deze kernen wordt betrokken. Verder zou het u sieren als de terminologie zoals kleine kern, overige kern en zeer weinig reizigers (p. 17) eenduidig voor HW en GO zou worden gedefinieerd.

Vertaling beleidskader naar PvE met partners

Op pagina 4 wordt benoemd dat de volgende stap het programma van eisen is. Op pagina 23 wordt dit ingevuld met de passage "de provincie streeft naar samenwerking met partijen, m.n. de gemeenten....". In de lopende concessie is dit vorm gegeven via een stuurgroep. Dat heeft niet kunnen voorkomen dat Goeree-Overflakkee eind 2022 totaal overvallen is door het wegvallen van een relevante streekvervoerlijn.

De provincie is door de gemeenteraad en een aantal insprekers uitvoerig meegenomen over de impact hiervan (12-01-2023).

Daarnaast is er veel ruimte voor de nieuwe concessiehouder om naar eigen inzicht slecht renderende lijnen op te heffen. Er is wel een soort inspanningsverplichting, maar deze zal onder druk van de bedrijfsvoering geen garanties geven dat vanuit het belang van inwoners van de grotere en overige kernen wordt geredeneerd.

Onze conclusie is dus dat er een andere machtsbalans noodzakelijk is om het platteland nu en in de toekomst van "betrouwbaar en stabiel OV" (terminologie beleidskader p. 10) te voorzien. De keuzes lijken nu vooral ingegeven door volume en bedrijfsvoering. Zo is bijvoorbeeld in het beleidskader (p. 21) opgemerkt dat alleen de nieuwe wijk Stougjesdijk Oost te Oud-Beijerland voldoende omvang heeft voor een OV-verbinding. Kortom, een volume argument.

Concreet is ons voorstel dat de gemeenteraad een zwaarwegend advies uitbrengt over het programma van eisen alsook over elke wijziging gedurende de looptijd van de concessie die raakt aan het voorzieningenniveau van het OV. Zonder dit zwaarwegend advies kan Gedeputeerde Staten (formeel het bevoegd gezag) geen besluit nemen.

Ambitie en flankerend beleid

Het beleidskader neemt de Provinciale bijdrage van 2023 resp. 13 mln. euro per jaar en het OV-gebruik (tussen de 10% tot 12%) als stabiel gegeven voor de toekomst. Verder wordt onvoldoende naar ons inzicht ingegaan op de noodzaak en mogelijkheden (ook gezien allerlei Provinciale subsidieregelingen) om meer inwoners gebruik te laten maken van het OV.

De PvdA, afdeling Goeree-Overflakkee dringt er dan ook op aan om meer ambitie te tonen. Voor ons betekent dat tenminste,

- Fasegewijs toewerken naar gebruik van het OV door 20% van de inwoners in 2030;
- In de tarievenstructuur goed inspelen op de trend die wordt gesignaleerd t.w. meer thuiswerk. Dat betekent dus dat meer forenzen een deel van de week met het OV willen reizen, doch thans geen attractief ov-arrangement kunnen krijgen. Kortom, aan deze groep bijvoorbeeld twee-, drie- en vierdaagse kwartaal-/halfjaar-/jaarabonnementen aanbieden lijkt zeer nodig. Tenminste een pilot hiermee, met als doel na 6 maanden dit bij succes breed uitrollen binnen het concessiegebied is zeer noodzakelijk;
- In de tarievenstructuur nadrukkelijk opties als "kennismakingstarief" e.d. opnemen. De nieuwe reiziger kan zo verleid worden voor het OV;

- Flankerend beleid formuleren met concrete doelen, zoals:
 - Met de wegbeheerder waaronder de Provincie versneld inzetten op vrije busbanen zowel via oost- als westzijde naar Rotterdam;
 - Bushaltes in hoog tempo gaan voorzien van oplaadpunten voor elektrisch fiets en auto alsook andere faciliteiten.

Positie werknemer (in brede zin)

De wet Personenvervoer en de toelichting daarop gaat in op de positie van de werknemers. Immers, de uitvoering van de concessie staat of valt met de medewerkers van de concessiehouder (plus eventuele inhuur, of onderaannemers).

De wet en de toelichting is beperkt. Biedt garanties op de collectieve arbeidsovereenkomst. Echter, een concessiehouder maakt ook gebruik van onderaannemers, of zelfstandigen zonder personeel. Verder is niets opgenomen over de minimum beloning. De PvdA steunt de FNV in haar pleidooi om de minimumbeloning op 14 euro per uur te krijgen.

De PvdA afdeling Goeree-Overflakkee ziet graag een specifiek beleidsuitgangspunt over de positie van de werknemers. Degene in dienst bij de concessiehouder. En tevens degene bij onderaannemers, of zelfstandigen zonder personeel. Ongeacht de functie die deze personen vervullen bij de uitvoering van de concessie.

Concreet gaat het ons om het volgende:

- Regulier werk wordt niet verdrongen door vrijwilligerswerk;
- De minimumbeloning voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst is 14 euro per uur (prijspeil 2023);
- De concessiehouder houdt zich aan de CAO en ziet toe dat bij onderaannemers de CAO wordt toegepast;
- De concessiehouder heeft (en/of neemt) vnl. medewerkers (aan) via een vaste arbeidsovereenkomst;
- De concessiehouder beperkt zijn flexibele schil tot 10%, waarbij de ingehuurde zelfstandigen zonder personeel tenminste 14 euro per uur (prijspeil 2023) verhoogd met opslagen voor verzekeringen en pensioenregeling ontvangen en afhankelijk van de functie die zij tijdelijk bezetten conform cao-niveau worden betaald. Het doel is om oneigenlijke concurrentie met medewerkers met een arbeidsovereenkomst te voorkomen alsook schijnzelfstandigheid.

Tot slot

In deze brief geeft de PvdA afdeling Goeree-Overflakkee haar reactie op het concept beleidskader, aanbesteding Hoekse Waard en Goeree-Overflakkee 2025-2035 met de optie tot verlenging tot 2040.

Wij beperken ons tot de hoofdpunten. Het gaat daarbij om een ordentelijk streekvervoer op Goeree-Overflakkee, gedegen invloed van de gemeente op de uitvoering van de concessie, ambitie tonen en doen c.q. op weg naar 20% gebruik van het OV en last but not least de borging van rechten van de werknemers.

Een punt wat we hebben laten liggen, maar wel verwondert is de focus (p.9) op het waterstof tanken in Heinenoord. Goeree-Overflakkee is zeer innovatief waar het gaat om duurzaamheid en klimaat. Recent heeft het dorp Stad aan het Haringvliet gekozen om als dorp al per 2025 van het gas af te gaan.

De productie van waterstof staat in de steigers en in Oude Tonge bijna onder de rook van de lokale remise kan waterstof worden getankt. Waarom daar geen oog voor hebben. Het roept vragen bij ons op.

Verzoek reactie

We hopen dat onze reactie een serieuze plek in uw afwegingen krijgt om tot een definitief beleidskader te komen. We zien graag een reactie van u tegemoet op onze inbreng.

Met vriendelijke groet,

René Bos,
PvdA afdeling Goeree-Overflakkee,
Voorzitter.

Bijlage I: Tabel 4.9: Gemeente Goeree-Overflakkee. Planvoorraad 2022 tot 2030 vergeleken met de woningbehoefte per kern.

	Woningbehoefte 2022 - 2030	Woningbouw- plannen	Verschil
Ouddorp	240	171	69
Goedereede	85	133	-48
Stellendam	145	118	27
Melissant	110	52	58
Dirksland	390	166	224
Herkingen	50	11	39
Sommelsdijk	270	263	7
Middelharnis	400	846	-446
Nieuwe-Tonge	90	158	-68
Stad aan 't Haringvliet	60	115	-55
Oude-Tonge	200	381	-181
Den Bommel	80	175	-95
Achthuizen	50	17	33
Ooltgensplaat	100	30	70
Totaal Goeree-Overflakkee	2.270	2.636	-366

PvdA Goeree-Overflakkee